

Luonnehdinta

Lapinkaura on monivuotinen, 15–30 cm korkea kaljukortinen, mätästävä heinä. Lehdet ovat korkeintaan puolen varren mittaiset, enintään 1,5 mm leveät ja laidoiltaan valkokarvaiset. Lapinkaura kukkii heinäkuussa. Harsuhkot röyhyt ovat 2–6 cm pituisia ja vihneellisiä. Laji on kukallisenakin melko vaikeasti havaittavissa ja tunnistettavissa. Se voidaan sekoittaa läheiseen tähkäkauraan (*Trisetum spicatum*), jonka röyhy on tähkämäinen ja korsi karvainen sekä toisaalta myös tuoksusimakkeeseen (*Anthoxanthum odoratum*). Kukkimattomia mättäitä on hyvin vaikea tunnistaa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lapinkaura esiintyy soraisilla jokirannoilla, rantaniityillä ja kallioilla sekä polkujen varsilla. Laji esiintyy tyypillisesti tulvavaikutteisessa rantavyöhykkeessä, jossa on kovapohjaista kivikkoniittyä ja pajukkoa. Esiintymät keskittyvät koskipaikkoihin, joissa jään ja tulvan vaikutus on voimakkaimmillaan. Kasvupaikat ovat yleensä ohuthumuksisia ja kasvillisuus on matalaa. Lapinkaura voi kasvaa myös laakeiden kivien päällä ja paljailla rantakallioilla, joita tulvavesi huuhtoo. Soistuneet rannat tai tiheet pajukot, joissa valoa on niukalti, eivät sovi lajille. Lapinkaura on euraasialainen kasvi. Suomessa lajia esiintyy vain pohjoisimmassa Lapissa Enontekiöllä kahden suuren joen, Kōnkämäenon ja Lätäsenon varsilla.

Nykytila ja uhkatekijät

Lapinkauran esiintymäjoet ovat valjastamattomia ja luontainen jokidynamiikka, johon kuuluvat muun muassa kevättulvat sekä maamassojen irtominen ja kasautuminen, toimii. Esiintymillä ei ole merkittäviä uhkia. Virkistyskäyttö (veneily, kalastus, retkeily) pysynee tulevaisuudessakin nykyisellä tasolla. Noin kolmasosa esiintymistä on suojeltu. Suojelun ulkopuolella olevat esiintymät Kōnkämäenolla on suojeltu voimalaitosrakentamiselta ja joen vesialue kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Kasvustojen kehityksestä ei ole tietoa. Elinympäristöjen luonnontilaisuuden vuoksi populaatioiden arvioidaan kuitenkin säilyneen vakaina.

Kuva: Tiina Riikonen

Hoidosuositukset

Lapinkaura ei vaadi erityisiä hoitotoimia.

Lähteet

- Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.
- Jäkäläniemi, A. 2002. Lapinkauran (*Trisetum subalpestre*) kartoitus Kōnkämäenolla 2002. Maastoraportti. Metsähallitus. 13 s. + 6 liitekarttaa.
- Tynys, S. 2006. Lapinkauran (*Trisetum subalpestre*) esiintymien kartoitus Kōnkämä- ja Lätäsenolla vuonna 2006. Maastoraportti. Metsähallitus, Lapin luontopalvelut.
- Väre, H. 1997. Lapinkaura – venhavre. Teoksessa: Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 261.